СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 268. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 16. листопада, 1928. VOL XXXVI. No. 268. Jersey City, N. J., Friday, November 16. 1928. THREE CENTS.

Американські Українці протестують проти польських звірств.

PROTEST AGAINST POLISH OUTRAGES.

MEETING OF PHILA. UKRAINIANS ISSUES A PROTEST AGAINST RECENT POLISH OUTRAGES.

PHILADELPHIA, PA. — About a thousand people of Ukrainian descent, present at the meeting memory of the tenth anniversary of the Proclamation of the Independence of the Western Ukrainian Republic from the Austrian rule, unanimously authorized the "American Citizens of Ukrainian Descent" to send the following resolution to the Hon. Frank B. Kellogg, Sec. of State, Washington, D. C.

HONORABLE SIR:

The American Citizens of Ukrainian descent, in the City of Philadelphia on November 11th, 1928, at American Ukrainian Hall, 849 N. Franklin St., solemnly assembled at the Mass-meeting, mournfully and unanimously adopted the Resolution, which is to be transmitted immediately to the Secretary of State, Washington, D. C., protesting vigorously the recent atrocities perpetrated by the Polish authorities against Ukrainian people at Lemberg, Galicia, in their celebration of the tenth Anniversary of the Ukrainian Day of Independence on November 1st, 1928, as follows to wit:

WHEREAS, on November first, 1928, Ukrainian people at Lemberg, Galicia, saw fit to commemorate the tenth Anniversary of the Ukrainian Day of Independence, which occasion has been recorded in the History of the Ukrainian events as the outstanding deed of the accomplishment by the Ukrainian people, in their pursuit for self-determination, when on November 1st, 1918, they did proclaim its Independence from the Monarchistic Austrian Empire, and thereby established Western Ukrainian Republic; and,

WHEREAS, subsequently thereof, the Polish Army greatly superior to the heroic Ukrainian Army, and by their military expedition did conquer the Western Ukrainian Republic, and that the Polish Government, by virtue of the decision by the Allied and Associated Powers, was permitted to retain in subjugation the short-lived Ukrainian Republic, now known as Eastern Galicia; and,

WHEREAS, during the peaceful celebration of the occasion as mentioned above, the Polish authorities permitted their co-patriots to interfere by harassing the Ukrainian participants of celebration, disbanding the Ukrainian Organization, ramsacking and demolishing homes of the Ukrainian people and severly wounded hundreds of them, and the Polish police stood calmly by, or adding to the excitement of the raiders by arresting many innocent Ukrainians: Therefore be it,

RESOLVED, that the American Citizens of the Ukrainian descent, vigorously protest such hideous and uncivilized treatment, and in the name of humanity appeal to our Government to use its influence by causing the immediate termination of the profusé pogrom by the Polish authority against the unfortunate and defenseless Ukrainian people at Lemberg, East Galicia.

Mr. Theo. Hrycey was the president of the meeting, Dr. Vladimir Klodnitsky and Harry Dorozowsky secretaries.

З „ВЕСТРИСА" ВРАТОВАНО 205 ПАСАЖИРІВ

СЛІДСТВО НАД КАТАСТРОФОЮ, ЩО КОШТУВАЛА ЖИТТЯ 115 ЛЮДИЙ.

НЮ ЙОРК, 15. листопада. — Пасажирів американського корабля „Вестриса", що затонув у неділю на Атлантійському океані по дорозі в південну Америку, доставлено нині кількома кораблями в сей порт. Всіх пасажирів вирятувано 205. Пропало досі 115 людий, яких уважають за загинувших.

Усі вирятувані находилися на трох кораблях. Потопилися переважно жінки й діти, котрих спущено на перші лодки, які скоро перевернулися. Кажуть, що богато людий упало жертвою пажорів-людоїдів, які зараз зявилися коло розбитих людий. Коло півтора сотки людий затягнув корабель за собою, коли він западався під поверхню океану.

Всі вирятувані без вимку признають, що своїм пасажири й моряки заховувалися незвичайно спокійно. Хоча в залозі були білі й чорні, мимо сього вони зі собою не сварилися. Все таки моряки не проявили знання ні здисциплінованости, потрібних при того рода нещастях. Пасажири винують за нещастя капітана, головно його нерішучість. Моряки знова кажуть, що корабель був непридатний до морської подорожи та що ціле нещасте почалося з того, що гумові обрамовання коло дверий, котрими ладується вугіль, були веж старі й пропускали масу води.

Федеральний уряд почав уже слідство над причинами сеї катастрофи. Федеральний прокуратор Тотел уже кличе подорожних на зізнання та переслухує їх. Цікаве, що федеральні інспектори оглядали корабель перед виїздом та признали його здібним до морської подорожи.

ГУВЕР ВИДАЄ ЗАЯВУ ПРО ВИБОРИ.

ХВАЛИТЬ, ЩО РОЗДІЛ АМЕРИКИ НА ОКРУГИ ВЖЕ ПРОПАВ.

ВАШИНГТОН, 15. листопада. — Ново вибраний президент Герберт Гувер дав оголосити публично свій лист про президіальні вибори, в якому він радить виборцям забути політичну загорілість минувших виборів та звернутися до мирних занять без памяти на виборчі ріжниці. Він підчеркує з вибрів з великою радістю факт, що старий секціоналізм, який ділив Америку на північ і полудне, вже переломаний.

У дорогу до полуднево-американських республік вибереться з ним відай і його жінка.

КУЛИДЖ ДІСТАВ ДОКТОРАТ НА КАТОЛИЦЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

ПРИЙМАЄ ПОЧЕСТЬ СЕРЕД ВЕЛИКОЇ ПАРАДИ.

ВАШИНГТОН, 14. листопада. — Місцевий католицький університет надав президентови Кальвінови Кулиджови почесний степень доктора прав. Надання степеня відбулося серед великої паради, в котрій взяло участь богато дипльоматів і кардиналів.

СМЕРТЬ УКРАЇНЦЯ ВИНАХІДНИКА.

Д-Р СОХОЦЬКИЙ ПОМЕР ВІД ЗАТРОЄННЯ РАДОМ.

ОРЕНДЖ, Ню Джерзі, 14. листопада. — У своїм домі при 207 Амгерст Стріт у сьому місті помер нині д-р Савин А. Сохоцький, відомий широко в Америці знаток раду та винахідник радової фарби, якої вживають до покривання вказівок годинників.

Д-р Сохоцький родився в Галичині 46 літ тому. По укінченню медичних студій прибув до Америки в 1906. році. Тут практикував якийсь час медицину, а відтак посвятив весь час добуванню й розслідам раду.

З часом оснував він компанію для добування раду, що звалася Юнайтид Стейтс Радіюм Корпорейшен, яка набрала який рік тому широкого розголосу тим, що її 5 робітниць пізвало в суд за відшкодовання в сумі 1 і чверть міліона долярів за попарення радом, якого вони набавилися, працюючи в фабриці при покриванню чисел і вказівок годинників радовою фарбою, придуманою д-ром Сохоцьким. Тоді вперше звернено близчу увагу на страшні наслідки раду на тіло робітників.

Самий Сохоцький занедужав на радове затроєння. Рад ділав на нього в той спосіб, що псував стрижінь та не давав тілови робити нову кров. Хорий мусів діставати кров від инших людий. За час хороби він дістав 13 переллять крови. Але се йому не помогло й він помер.

Покійний оставив по собі жінку, замужну дочку й трох братів у старому краю.

ПОЖАР У ФАБРИЦІ.

БРУКЛИН, Ню Йорк, 14. листопада. — У фабриці Епі Трейдинг Ко. вибух пожар. Коло сотки робітників працювало тоді в фабриці, але вони всі втекли з фабрики щасливо, лише двох з них попало в огонь та згинули на місці. По згашенню пожару найдено тіло 26-літного Петсі Пісано та 33-літного Томаса Сівіно.

ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК.

САН АНТОНІО, Тексас, 14. листопада. — Над військовим летничим полем у сій місцевости сталася страшна летнича катастрофа. Від літака, на котрому летіло 7 жовнірів, відпало одно крило. Літак, що находився на висоті 4,000 стіп, пустився стрілою на землю. Офіцир, що летів з жовнірами, кинувся на землю з парашутою на плечах і спасся. Всі инші жовніри погибли на місці.

Команда летничого поля не може пояснити, як крило літака могло бути причіплене так слабо, що обірвалося. Над сим питанням розведено слідство.

ГАЙНІШ БУДЕ ВТРЕТЄ ПРЕЗИДЕНТОМ.

Сімдесятьлітній президент австрійської републики Гайніш, що вже кінчає другий термін своєї чотиролітньої президентури, повідомив канцлера, що він згодиться втретє кандидувати на президента, коли того захоче народ. Канцлер Зайпель негайно вніс у парлямент проєкт про зміну конституції, що обмежує президентуру одної особи двома каденціями. Він хоче, щоби палата змінила цей уступ конституції так, щоби Гайніш міг кандидувати третій раз.

ПРИ ВИБОРАХ ПОБІДИЛИ СУХІ.

Д-р Скатт Мек Брайд, генеральний суперітендент Протисалунової Ліги, зазначив, що говернор Смит поставив прогибіційне питанне на першому місці, а що він програв, значить виграли ті, що є за актом Волстеда.

„ПЛЯНОВЕ" БУДІВНИЦТВО.

В Харкові збудовано фабрику макаронів, що коштувала пів міліона карбованців і мала випускати що дня 600 пудів макаронів. Показалося однак, що фабрика може дати тільки 130 пудів денно. Крім того будинок фабричний через дефекти в будівництві осідає. Заряджено фабрику замкнути.

В Сімферополі збудовано за 2,500,000 карбованців холодільню на 100 тисяч пудів. При перших місяцях функціоновання холодільні виявилось, що для Сімферополя не потрібно було будувати такого великого маґазину; холодільня стоїть майже порожня і за два місяці дала 10 тисяч карбованців дефіциту.

56,813 КАНАДІЙЦІВ ЗГИНУЛО НА ВІЙНІ.

Після звідомлення британської комісії воєнних гробів за 1928 р. 1,019,882 вояків з британської імперії стратило життя підчас світової війни. Зміж них найбільше було Анґлійців, бо 765,437. Канадійців згинуло 56,813.

35 ХЛОПЦІВ ЗАНАДТО БАВИЛИСЯ.

Занадто бавилися в вечір 31 жовтня, в день Галовіну, 35 хлопців у Вінніпеґу і через те попали в руки поліції. На другий день старші поплатили кари від 5 до 23 долярів, а молодші повідходили зі строгими упімненнями. Гарна погода сприяла хлопячим збиткам і поліція мала богато праці з удержуванням порядку на улицях. Хлопців, котрих зловлено при робленню шкоди, забирала поліція в свою опіку.

НІМКИНЯ САМА СЕБЕ ПОКАРАЛА.

Коли Річард Шмід, фармер з німецької кольонії Джек Фіш Лейк, недалеко від Біконії, Ман., вернув 31. жовтня до дому зі жнив, заробивши купу грошей, його жінка не стрітила його, як звичайно стрічала. Він найшов перед порогом своєї хати її ще свіжого трупа. Коло неї лежав кріс, з котрого були вистрілені два набої. Здогади були, що жінку хтось убив, однакож опісля найдено в хаті на столі картку, написану жінкою, що вона відбирає собі життя, бо не може пережити того, що була невірною свому чоловікови. Шмід виїхав з дому з початком липня і був на роботі в Саскачевані. Його жінка мала 33 роки. Була в них одна дитина, 9-літний хлопець, котрий в хвилю смерти матери був у школі.

ДИВНА КАТАСТРОФА В ҐРУДЗЬОНДЗУ.

Від перелітаючого над залізничим двірцем в Ґрудзьондзу літака відірвався збірник з бензиною, впав на дах фабрики й експльодував. Експльозія знищила машинову галю і спричинила пожежу. В огні згинуло 2 робітників.

З ЧОГО ДЕЯКІ ЛЮДИ ЖИЮТЬ?

Львівська поліція арештувала Казимира Орловича, який наклонював неповнолітніх дівчат до неморального життя. Жертвою Орловича впало кільканацять дівчат, деякі навіть з добре ситуованих міщанських родин.

ГОРИТЬ.

Польські ґазети доносять, що на Литві горять фільварки польських дідичів, головно в повітах кошедарськім, вілкомірськім і шавельськім. Підпали вказують на спосіб і руку тої самої орґанізації. Фільварки горять до тла, населення не хоче ратувати.

ВИГАНЯЮТЬ ПРОВІДНИКА МУРИНІВ З КАНАДИ.

Іміґраційні урядовці в Монтреалі рішили вигнати з Канади муринського провідника Маркуса Ґарвея, котрий називає себе ґенеральним президентом Всесвітного Стowариšення Поправи Неґрів. Ґарвей мав виступати з публичною промовою, коли арештували його іміґраційні урядовці. Вигнаний зі Злучених Держав, муринський провідник перебував якийсь час в Анґлії і минувшого тижня приїхав звідтам до Монтреалу. Він має бути депортований до місця свого уродження, на остров Джемейка.

ФРАНЦІЯ ПРО ЗБРОЄННЯ АМЕРИКИ

ДОКАЗУЄ, ЩО АМЕРИКАНСЬКИЙ ВОЄННИЙ БУДЖЕТ ВІД 1914 РОКУ СТАЛО ЗРОСТАЄ, А ФРАНЦУСЬКИЙ МАЛІЄ. АМЕРИКА МАЄ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ, А ФРАНЦІЯ МЕНЬШЕ.

ПАРИЖ, 14. листопада. — З приводу промови Кулиджа в справі дальшого зброєння на мори французька преса підносить таке:

Від 1914 до 1922 року Злучені Держави збудували 419 воєнних кораблів 870,000 тон поємности, а Франція збудувала за той час воєнних кораблів на 28,000 тон. Франція втратила підчас війни 10 великих кораблів і 74 малих, а Америка втратила один великий і 6 малих кораблів. Підчас світової війни американська фльота зросла на 65%, а французька змаліла на 50%.

Американський воєнний буджет виносив у 1914 році $145,000,000, а в 1928 р. виносить $350,000,000, себто зріс на 140%. Французький буджет з 1914 року виносив $128,000,000, а в 1928 р. виносить $100,000,000, себто змалів на 22%.

Америка потребує великої фльоти, щоби панувати над світом, а Франція, щоби хоронити свої далекі кольонії.

БРИТІЙЦІ ОБУРЕНІ ПРОМОВОЮ КУЛИДЖА.

ПРЕСА ЗАСИПАНА ГОЛОСАМИ ЧИТАЧІВ, В ЯКИХ ПОВНО НАПАДІВ НА ВИЗИВАЮЧУ ПРОМОВУ КУЛИДЖА. ПІДНОСЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ. БІРКЕНГЕД ПРО АМЕРИКАНСЬКУ УЧАСТЬ У ВІЙНІ.

ЛОНДОН, 14. листопада. — Треба признати, що анґлійська преса намагалася писати в холоднім тоні про останню промову през. Кулиджа, виголошену з приводу свята Завішення Зброї. Та це не здержало загального обурення, яке охопило буквально всю Анґлію. Головно критикують Кулиджа за те, що він вибрав такий день як Завішення Зброї до такої мілітаристичної промови і давання лекцій иншим народам. До сього часу загально нападали тут на правительство Болдвина за тайний французько-анґлійський договір; сьогодня всі ті атаки замовкли, а всьо звернулося проти Америки, яку досі брали тут в оборону.

Ирл Біркенгед виголосив промову, в якій підніс, що Анґлія не потребує ніякої науки з боку Америки, бо вона її ніколи нічого не просила. Америка пішла до війни по трилітній розвазі, коли німецькі субмарини відобрали життя соткам американських горожан. Один міліон Анґлійців і півтора міліона Французів впало на полі бою, щоби довести до побіди. І Америка понесла втрати, але Анґлія заґарантувала її довги, себто матеріяльні втрати до суми 1,700,000,000 фунтів стерлінґів.

БІЛЬШІСТЬ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

В НОВІЙ ЗЕЛЯНДІЇ ВІДДАНО СПРАВУ ПРОГИБІЦІЇ ПІД ВСЕНАРОДНЕ ГОЛОСОВАННЕ.

ВЕЛЛИНГТОН, Нова Зеляндія, 14. листопада. — Премієр Дж. Совтес потерпів невдачу при загальнім голосованню в справі прогибіції. Більшість у силі 100,000 голосів заявилася проти продовжування прогибіції, а за лайсенсовою системою.

ЕВРОПА ПРО ПАКТ КЕЛОҐА.

ДУМАЮТЬ, ЩО СЕНАТ ПОРОБИТЬ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ В ДУСІ ДОКТРИНИ МОНРО. АЛЕ Є ТОЇ ДУМКИ, ЩО ЦЕ НІЧОГО НЕ ЗМІНЯЄ.

ПАРИЖ, 14. листопада. — В Европі думають, що пакт Келоґа не перейде так легко в сенаті, бо він буде стояти на пункті науки Монро. Та це Европу тепер на загал не дуже турбує. Кажуть, що Франція й Анґлія поробили свої застереження, то може поробити їх собі й Америка.

ІТАЛІЙЦІ ПРО ПРОМОВУ КУЛИДЖА.

КАЖУТЬ, ЩО АМЕРИКА ПНЕ ДО ЕКОНОМІЧНОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ. ВСЕ ТЕ ЗАПОВІДАЄ НОВІ НЕЩАСТЯ, БО ВЕЛИКУ КОНКУРЕНЦІЙНУ БОРОТЬБУ МІЖ АНҐЛІЄЮ И АМЕРИКОЮ О ПАНУВАННЯ НАД СВІТОМ.

РИМ, 14. листопада. — Італійська преса однодушно стверджує, що промова Кулиджа, виголошена з приводу свята Завішення Зброї, є виразом економічної експанзії і заповідає небувалу досі економічну війку мж Анґлією й Америкою.

Орґан Мусолінія підносить, що це не виключене, що Америка втратила у війні аж 100 біліонів, але й це правда, що її жителі заробили на війні в десятеро більше. Бо навіть допомогова акція Америки оперта на позичці з нормальною процентовою ратою. Преса підносить далі, що світа не можна опанувати золотом, а тільки духовою силою. Світ буде тепер свідком боротьби між двома імперіялізмами: старим, анґлійським і новим, американським. Анґлійський імперіялізм находиться в стані занепаду і його вже побито на всіх кінцях світа, але американський імперіялізм є великою загрозою для цілого світа, а зосібна для Европи.

ПУАНКАРЕ ПРО РЕПАРАЦІЇ.

ПАРИЖ, 14. листопада. — Премієр Пуанкаре приняв у себе німецького амбасадора барона Геша і дав йому формальну відповідь у справі репарацій. Експерти будуть мати тепер змогу означити висоту річних сплат з боку Німеччини, яка буде виносити правдоподібно дещо вище ніж два біліони золотих марок, або около $480,000,000.

ПРЕДСКАЗУЮТЬ НОВУ ВІЙНУ.

МОСКВА, 14. листопада. — „Правда", офіціяльний орґан комуністичної партії, розбираючи останню промову Кулиджа, подає, що та промова є заповіддю близької нової воєнної заверухи. Промова Кулиджа є виявом такого імперіялізму, який мусить довести до нового проливу крови. І ніколи ще світ не був такий близький до війни, як саме в теперішнім часі.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N

„ГЕТЬМАН" ЗНОВА ГОВОРИТЬ В ІМЕНИ УКРАЇНИ

З Берліна пишуть до Свободи, що там перебував кілька днів великий російський князь Кирило, котрий, як відомо, вважає себе наслідником на престол російських царів. Кирило мав відбути ряд конференцій з представниками російських монархістів. Головним предметом сих нарад мало бути зеднаннє всіх російських монархістичних організацій в одну. Се мало йому вдатися. Говорив Кирило між инчими з бувшим російським премієром міністрів Треповом; далі мав він наладнати в якийсь спосіб свою конкуренцію з великим князем Миколою Миколаєвичем, котрий досі вважав себе краще управненим до російського престола; наконець мав він мати теж розмови з „гетьманом" Скоропадським.

Для Українців деякий інтерес проявляє ся послідна вістка. Не проявлялаби вона властиво ніякого практичного інтересу, якби не те, що серед Українців є ще горсточка людий, які вважають „гетьмана" своїм національним провідником, як російські монархісти свого Кирила чи свого Миколу. Агітатори того погляду голосили вже кілька разів у своїй ґазетці, що всі демократичні провідники України у якийсь час віддавали частину України в чужу неволю, а тільки один „гетьман" ані куска України нікому не віддав. Супроти сього цікаво зазначити, що в Берліні стало явною тайною, що „гетьман" Скоропадський, сей буцімто неподатливий прихильник самостійної України, рішився признати своїм верховним „вождьом" великого російського князя Кирила. Після розмови, яку сі два пани мали між собою, Україна малаби бути автономною частиною єдиної, неделимої російської царської імперії.

У сій розмові, чи згоді, очевидно, нема нічого дивного ні нового. В заяві Скоропадського нема нічого нового. Він здавна йшов за сею політикою. Він здавна вважав Україну за базу для відбудовання єдиної, неделимої Росії. Для сеї політики він розігнав німецькими баґнетами Українську Центральну Раду, правне законодатне тіло України. Сю думку переводив він пізнійше, нищачи самочинні орґанізації українських селян, інтеліґенції, робітників, які зверталися проти російського імперіялізму. Сеї думки держався він опісля постійно й на еміґрації. Се лишень він у зайвий раз показав себе приклонником російської імперіялістичної ідеї.

З огляду на те, що в сьому нема нічого нового, то й його заява не принесе нічого нового серед українського народа. Український народ уже давно поклав хрестик над Скоропадським як Українцем. Його слова ні обіцянки України не вяжуть. Його слова не навернуть теж засліплених гетьманців, бо вони мали досі досить примірів його зради українських інтересів. Що найбільше котрийсь із них виступить з лайкою на тих, що факт сих нарад витягнуть на денне світло.

ЩЕ ПРО ЖИДІВСЬКУ КОЛЬОНІЗАЦІЮ

Не зважаючи на явну невдачу обернути Жидів у хліборобів, про що вже говорять самі ініціятори жидівської кольонізації, себто большевики та многі з самих таки жидівських національних діячів, збирання фондів на дальшу кольонізацію продовжується. Хто близче придивляється до жидівської кольонізації і знає, чим скінчилися спроби царського уряду оснувати подібні жидівські кольонії, той знає, що й з останньої большевицько-жидівської затії нічого не вийде.

Вже тепер стало ясно, що нові жидівські кольонії не можуть істнувати без сторонньої матеріяльної допомоги чи то державної большевицької, чи благодійних, закордонних жидівських орґанізацій. І чим більше буде тих кольоній для жидів-хліборобів, тим більше вони будуть потребувати сторонньої матеріяльної допомоги. Зрештою такий стан вічно не зможе продовжуватися й з новими кольоніями буде те саме, що сталося з царськими: Сейдеменухами, Єфінґарами, Нагартавами, Добренькими, Давидовими Бродами та иншими.

Ці жидівські кольонії істнують на Україні майже сто років. Царський уряд, як і тепер большевицький, а самі Жиди давали тим кольоніям яку тільки могли допомогу. Та це нічого не помагало, ці кольонії обернулися в ремісничеторговельні жидівські містечка, а землю їх арендували сусідні селяне.

Властиво до цього йдуть і нові кольонії. Вже тепер сама большевицька преса підкреслює той факт, що нові жидівські кольоністи часто користуються нанятою працею сусідніх селян. Отож замісць хліборобів-кольоністів твориться нова кляса дрібно-земельних жидівських власників, що землю, відняту в українського селянина, будуть винаймати тому селянинови, якого власні діти пухнуть з голоду від безземелля. Тепер на півдні України складаються знову такі жидівсько-українські взаємовідносини, які колись під Польщею привели до кривавої гайдамаччини. Там знову Жиди стають тими, в кого українське населення змушене брати в аренду свої власні прадідівські землі, якими завойовник наділяє Жидів.

Гадка творити жидівські кольонії, коли хто вірить, що з Жидів можна зробити хліборобів, є добра, але переведення її в життя необдумане, шкідливе й може статися траґічним для тих нещасних Жидів, які хочуть зробити добре діло. Основуючи нові кольонії, треба вибирати для них вільні землі, а не там, де селянство так довго й уперто билося за здобуття своєї землі з рук земельної шляхти. Незалежно від національности проти нових кольоністів буде завжди огірчення та обурення старого місцевого населення. Колиб Українці иншого повіту, чи иншої волости поселилися на землі пана того села, що були колись у нього кріпаками, то нові кольоністи стрінули би рівнож з боку місцевого населення опір.

В часи революції були численні випадки, коли зголоднілі на землю сусідні села зводили між собою справжню війну izза панської землі. Так саме Москалі-селяне Поволжа та инших російських ґуберній, де були українські поселенці, почали в часи революції масово виганяти „хахлов" в їхню „Малоросію". Тоді був справжній погром українських кольоній, що десятками років знаходилися серед инших народів і що були засновані там ще тоді, як ті землі не були ще заселені взагалі. Саме така доля стріне й жидівські кольонії, тим більше, що вони основуються серед малоземельного, а то й зовсім безземельного українського селянства. На це треба дивитися свідомо й знати, яка страшна доля чекає тих, кому нібито хочуть допомогти.

В питанню жидівських кольоній на Україні завжди поминається інтереси місцевого українського населення. Неначеб там, де осе́люються кольоністи, зовсім не жили люде, що віками боролися за право володіти тою землею, яку вони тисячами років поливали своєю кровю та потом. Коли чужинці, а особливо Американці дивляться на жидівську кольонізацію України вузко, то самі Жиди не можуть заплющувати очей і не бачити справжнього стану річей. Вони мусять отверто дивитися правді в вічі, а не потішати себе тим, що якось воно буде. Жиди мусять здавати собі добре справу з того, до чого веде їхня робота і які зрештою будуть її наслідки.

Даючи допомогу на жидівські кольонії, кожен повинен знати, чи він своєю допомогою дійсно спричиняється до доброго діла й чи він не кривдить иншого народу. Таке повинен був мати на увазі американський міліонер Ракефеллер, що дав $500,000 на жидівську кольонізацію на Україні. Він повинен був добре розважити, яка буде користь з його жертви. Бо не можна назвати гуманним таке поступовання, що відбирає останній варстат праці від голодного українського селянина, від українських дітей, що мають лише один засіб до життя — хліборобство, а не ремісництво, чи торговлю.

НАРІД І ЦЕРКВА.

(Виклад д-ра Дмитра Донцова, виголошений в неділю, дня 30-го вересня ц. р., в салі Української Бесіди у Львові).

Дуже чуткий на всі прояви політичного та громадського життя д-р Дмитро Донцов не міг — розуміється — не зареаґувати своєю думкою на те, що діється в нас в останних часах у релігійній ділянці.

Обставини, що запанували на наших землях, безумовно впливають на таке чи инше — хочаб тільки й тимчасове — вирішення всяких питань, звязаних з нашим національним життям. Але річ у тім, що деякі з тих вирішень, не вважаючи на те, що вони тимчасові й не загальні, можуть вибити з правильного русла хід і розвиток нашого національного життя. Тому треба дбати й заздалегідь думати про те, щоб всі ті вирішення згаданих питань доконувалися не під кутом погляду на обставини, але з увагою на мету наших національних змагань.

Одним з дуже важних питань у нас є тепер релігійне питання. Без огляду на те, чи бажане, потрібне й необхідне тепер саме його вирішування, воно стає перед нами в увесь ріст і домагається розвязки. А коли воно так, то не можна уважати цього питання за неіснуюче, не можна відкладити його вирішення, тільки взятися до його розвязки як найшвидше. Бо „трусом є той, хто не дивиться небезпеці у вічі" — як закінчив свій виклад д-р Донцов.

Якаж це небезпека, що про неї мова?

„На Україні приймають церковні непорозуміння грізний характер. Повага церковної ґієрархії греко-католицької (Галичина) й православної (Волинь і пр.) захитана. В Галичині шириться москвофільське православя й протестантизм, на Волині урядова унія. А найнебезпечніше те, що ці вирви серед пастви на річ иншої віри творяться не в наслідок тріюмфуючого походу якогось нового ісляму — лише в наслідок якихсь недомагань в лоні самої тої церкви, яка тратить вірних".

Вийшовши з цього становища, прелеґент ствердив факт, що з цим явищем рахуються й церковні круги, які шукають засобів до направи справи, цебто до привернення авторітету церкві. Але ці засоби це півзасоби, бо вони відносяться тільки до обрядовости, а не торкаються самої сути річи.

Шукаючи способів рятунку, деякі круги стрінулися з питанням, що треба ставити вище: нарід чи церкву й чи священик може займатися поза церковною також „народньою роботою". На це питання відповіли ці круги („Нова Зоря"), що ні. Згідно з їхньою думкою священик, що вмішується в політику, знижується до звичайного риночного життя; ні просвіта, ні справи економічного піднесення народу священика не повинні займати; розважання, служба Божа, Часослов, іспит совісти, наука релігії в школі, праця в релігійним товаристві, підготовка до проповіди, праця в канцелярії — ось чим має займатися священик.

Проти тої думки виступив д-р Донцов з цілою рішучістю свойого слова, виказуючи цілим рядом прикладів, між иншими бельгійського кардинала Мерсіє, що священики инших народів працювали дуже багато на культурно-економічнім полі народу й це зовсім не пошкодило ані їх власному усовершенню ані церкві.

„Наші іноватори твердять, — говорив д-р Донцов — що найпершим завданням церкви є проповідь і усовершення власне й парохії. Але чому лиш парохії?" — поставив він зовсім правильне питання.

„Коли хтось умирає своєю смертю, або впаде від руки насильника, боронячи своєї межі — церква молиться за нього. Коли на одиницю впаде біда, церква потішає його; коли посуха принесе нещастя цілій парохії — церква благає дощу, кріпить надією захитані в вірі серця, і — сповняє свій уряд. Але коли нещастя „трусу, потопу, огня й меча" навіщує не одну парохію, а всі, коли падуть жертви не за особисту кривду, а в імя ідеї, спільної загалови, коли жалобою огортається ціла нація, то церква не мала би прийти зі словом потіхи, не мала би врятувати ремствуючі душі надією на вічну справедливість? То це називалосяб уже „політикою"? Чи „вічне й незмінне" обмежується границями одної „парохії"?

„Обовязком церкви є вселяти надію й віру в серце, дати нову силу чекати на здійснення ідеалу, помагати поборювати або зносити тягар дійсности через певність свого союзу з вищою силою, яка не терпить несправедливости не лиш супроти одиниці, але й супроти колективу. Чи суперечить цьому завданню звертатися зі словами потіхи й підбадьорювання до нації? Чи проповідувати так до нації, значить надуживати проповідальниці для чужих церкві цілей"?

І знову цілим рядом прикладів прелеґент доказував свою думку.

Як не направлять справи в ділянці церкви всі ті, що звертають увагу на зверхні форми обряду, так ще менше змоги направити її мають ті, що хочуть, щоби священик замкнувся в церкві, втікаючи від „народньої роботи", бо:

„оздоровлення церкви прийде не через вузький становий абсентеїзм, який гордить „ринком" та забуває, що церква є не лиш Божа, а й людська установа, що ділає серед людської суспільности... Це уздоровлення прийде й не через перебільшене підкреслення „людського" характеру церкви, не через нехтування її суто церковної місії. Воно прийде не через фанатиків форми, але від тих, які знайдуть синтезу „вічного" з дочасним", які прислухуватимуться до громадської думки свого національного колективу, які шукатимуть взірців не так у формах, як у твердім дусі заходу, в тім дусі, який не любить — як казав Мерсіє — „перечулено слабих душ", ні „зжіночілих темпераментів", не боїться ні „комітетів" ні кесаря".

Виклад був, як всі виклади цього прелеґента, цікавий. Публики досить, хоч не забагато.

В. А.

Відрубав.

Адвокат, що недобре жив з священиками, дрочився в товаристві з місцевим парохом, питаючи його насмішливо:

— Пан-отче, скажіть мені, хто-б виграв, колиб священик і чорт счепилися між собою в процесі?

Але парох відповів йому зараз:

— Безсумнівно чорт, бо по його боці найбільше адвокатів.

Б. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

Історична повість.

(51)

— Де підстароста? Де пані? — Стукало спитав. — Сюди їх!

— Перед хвилею ще були, але мабуть вже втікли, — сказав один з челяди. — Тут був гінець з гетьманського табору і приніс вість про розгром польського війска під Жовтими Водами. Гінець помчався далі, підстароста з жінкою за ними.

Стукало страшно закляв.

— Дістану я від мого гетьмана! — крикнув. — Полусотня лишиться тут і перетрусить цілий двір! Зрештою піду за тропою збігців.

В сій хвили з возівні вийшла Чаплінська, приступила до Стукала і промовила:

— Тебе мій пан, твій гетьман прислав висвободити мене? Вихопити з рук злодія?... Маєш мене! Нарешті! Нарешті прийшла моя воля. Ще й прийде кара на злодія, що зломив мою долю!

— Але де він? Де той злодій? Не казав вам, куди буде втікати?

— Нічого не казав мені... Ходи, козаче, на бік. Щось покажу тобі. Ходи за мною, ось до тої возівні.

— Тільки, прошу пані, щоби то не був який підступ, — козак скавав недовірчиво, зіскакуючи з коня. — Бачите, кілько нас тут і що двір в наших руках? Ніяка хитрість не поможе.

Стукало нарядив свої пістолі і з одною в руці пішов за Чаплінською до возівні.

— Бачиш, що тут? — сказала, показуючи на віз навантажений скринками.

— Мабуть ладився втікати зі своїми скарбами, — козак замітив.

— Зі скарбами і зі мною. Вже запряг коні, ми вже сідали на віз, коли, на моє щастє, почув тупіт чвалаючих коний. Вгадав, що то по... його голову. Кинув скарби, кинув мене і втік.

— Не вгадуєте куди?

— На що він потрібний?

— Приказ мого гетьмана такий, щоби захопити вас живу і цілу. Се одно. Другий приказ такий, щоби Чаплінського приставити гетьманови, як не живого, то бодай його голову.

— Я тобі дам Чаплінского.

— Ви? Живого? То він не втік? Скрився в дворі? Давайте!

Чаплінська знов затрусилася. В її хитрій голові промайнула гадка, що як Чаплінські попаде в руки Хмельницького живий, то вищебече, що то вона сама завернула голову тому суперникови і клятому ворогови Хмельницького. Хмельницький, хоч в ній засліплений, всеж таки не такий дурний, щоби не догадатися, що вона обезпечувалася на два боки, держачи за хвости дві сороки. Що піддобрювалася одному й другому, значить дурила обох. Тепер їй треба було впевнити Хмельницького, що Чаплінські знасилував її.

— Дам тобі його, але під умовою, що возьмеш тільки його голову, тіло лишиш тут.

— То він вже небіжчик?

— Він ще живий. Але для тебе не велика штука відоймити голову.

— Та не штука. Але гетьман волів би мати його живого і бачити його на палю.

— І я не одно волілаби. Я волілаби вернути до гетьмана, не як Чаплінська, а така, якою була раньше. Я хочу вже нині знати, на мої власні очи бачити, що я вдова. Я хочу моїми власними очима видіти, що той, котрий зломив моє життє, вже скараний. Якби ти його взяв живого, то хто знає, що ще вийде з того. Готов яким чудом спастися і не буде скараний.

— Все те дуже розумне, що ви кажете. Але що скаже гетьман, коли вчує, що я міг його мати живого, а через мій непослух дістав тільки голову.

— Скажи гетьманови, що я так хотіла. Що я хотіла бачити голову... Як впрешся дістати живого, то не скажу тобі, де він. Сам не найдеш.

— Коли такий ваш приказ, то нехай так буде.

Тепер Чаплінська подумала, що як люди будуть знати, що то вона вперлася, щоби Чаплінському, будь що будь, її мужеви, відрубати голову, то пізніше, хочби й стала гетьмановою, будуть бокувати від неї. Жінки цілком не схочуть балакати з нею.

— Я ще не скінчила, — промовила. — Ще одно мусиш приречи мені. За себе і за гетьмана. Поклянися, що про те, яка була смерть Чаплінського, нікому не скажеш. Ні ти не скажеш, ні гетьман.

Стукало знав, що таке сходиться з бажанням самого гетьмана. Якби гетьман дістав Чаплінского не живого, а небіжчика, то волів би, щоби про смерть Чаплінского ніхто не знав. На случай потреби гетьман гадає дурити Ляхів, що він не йде війною на Польщу, тільки хоче Ляхів присилувати, щоби йому видали Чаплінского. Коли Ляхи, котрим всяка війна осоружна, вчують таке, то шляхта в соймі буде кричати проти всяких податків на війну і сама не буде квапитися іти в похід.

— Добре, пані! — Стукало сказав. — Возьму тільки голову і нікому не скажу, що Чаплінські вже розпращався з сим світом. Гетьман не лиш промовчить се, що сталося, чи що лиш станеться. Ще й благати буде Ляхів: „дайте мені Чаплінского!"

Чаплінська поклала палець на устах на знак, що всьо мусить бути зроблене тихцем. Пішла до стайні. Стукало за нею. Коли увійшов до середини, вона станула на порозі і руками показала козакови, щоби виймив шаблю. Коли шабля вже була в руці Стукала, вона показала рукою жолоб. Стукало тихцем підступив до жолоба. Тоді вона крикнула:

— Данилку, вже пішли! Вже нема ніякої небезпеки. Чаплінські підвівся, сіно зсунулося з него. Лиснула шабля і голова Чаплінского покотилася по земли. Туловище впало назад в жолоб. Чаплінська, вже справжня вдова, прискочила до голови і копнула її. Голова покотилася ще далі.

— Не годиться, пані, коли він вже небіжчик! — Стукало замітив. — Тут, на сім світі, він вже дістав свою кару. Тепер нехай один Господь Бог судить його.

Відрізав шаблею полу жупана Чаплінського, закутав голову і виніс її до возівні, та поклав на возі. Вийшов назад і оглянув обійсте. Вона все ще стояла на порозі стайні, бліда, німа. Стукало увійшов назад в стайню.

— Тепер, пані, треба згубити тіло, — промовив. — Треба затерти слід. Найліпше спалити. Стайня стоїть так, що инші будинки не займуться від неї. Ще й відгороджені від стайні деревами.

Стукало став кресати. Коли займилося сіно, вийшов зі стайні і з нею пішов до двора. По годині відїхало десять козаків. Поїхали до табору гетьмана. Один мав приторочений до кульбаки невеличкий кошелик, зашитий в полотно і опечатаний. За пазухою мав письмо Стукала до гетьмана.

З чигиринського замку втікла решта польського війска, тих пару гайдуків. Стукало обсадив замок своїми козаками і козаками, які на вість про другу побіду Хмельницького під Корсунем дня 16 (26) мая, стали стягатися з усіх усюдів. Чаплінська, котрої муж, як люди гадали, втік, перенеслася до хати Хмельницького, щоби, як казала, заопікуватися Юрком, наймолодшою дитиною гетьмана. Їй треба було на всякий лад піддобрюватися Хмельницькому.

Ще довго була в непевности, як остаточно рішиться її доля, бо Хмельницький довго до Чигирина не приїздив. Про свої домашні справи, про свою особу, не мав часу думати. Він орґанізував українську державу, орґанізував свою армію до остаточного порахунку з Польщею. А все голосив, що він не Польщу воює, не відстав від батька козацтва, польського короля.

— Тільки поверніть козакам їх давні привілеї, — кричав — і дайте мені Чаплінського, то війні буде кінець!

Аж в липни приїхав до Чигирина, щоби зробити лад в своїй власній хаті. Краса і вірність Олени, пані Чаплінської, так полонила його, що пішов з нею до церкви і піп звінчав їх.

Аж тепер щаслива Олена не знала, як сидіти, як стояти, як з людьми балакати, як збувати їх мовчанкою. Ціла в шовках і оксамитах, в сріблі й золоті, як та пава по цвітнику, так вона ходила... не ходила, а плавала пишна й горда. Згори гляділа на всі жінки. Бо й котра жінка на цілій Україні була їй рівна? Їй, жені володаря великого народу! Їй, пані гетьмановій, цариці України?!

(Кінець).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ ЦЕ ПАТРІОТИЗМ?

Доводиться мені иноді брати участь в комітетах по влаштованню національних свят. Намучишся, поки складеш програму свят, а потім починаєш шукати виконавців її. Отут і починається правдива біда. До кого не звернешся з Українців співаків, музиків чи артистів, то перед кожним треба зняти шапочку й три рази вклонитися, щоби задобрити їхнє „патріотичне серце", поки почнеш просити його, чи її, до участи в національнім святі. Кожен з них чомусь вважає, що це лише твій обовязок робити якесь національне свято. Мовляв, це твоє свято, а я співак, чи музик, чи артист, коли в нім беру участь, то роблю тобі лише велику ласку.

А богато є таких артистів, музиків та співців, які за свій „патріотичний" виступ загилять таку ціну, що аж мороз по шкірі дере. Розумію брати платню, коли якесь товариство робить підприємство для приватного бизнесу, чи взагалі влаштовує якесь підприємство бизнесове, чи яке своє власне ювилейне чи яке инше свято. Але коли справа йде про влаштовання таких свят як свято Першого Листопада, чи Шевченківське, чи Франківське свято, або свято обєднання українських земель, то дивним і незрозумілим мені здається, чому українські „патріоти" домагаються грошей за виконання програми свята. Коли спроваджується сили з других місцевостей, то це справа інша, але в своїй місцевости повинен кождий виконати даром це, що є його національним обовязком. Адже майже всі такі свята влаштовуються на користь українським інвалідам у старому краю, або політичним вязням, або иншим нещасливим жертвам визвольної боротьби. Хіба ті „патріоти" не розуміють, що беручи платню за свій виступ, вони відтягають гріш від нещасного українського інваліда, каліки-жебрака? Жертв за великих не треба вимагати, але виступити даром два-три рази до року і то тільки в своїй місцевости — цього треба рішучо вимагати від кожного.

Наші артисти, співці й музики, коли виступають на концертах, то все думають, що вони комусь із впорядчиків концерту чи свята роблять велику прислугу, а не виконують свого національного обовязку. Вони обовязково вимагають особливого пошанования їх, та особливої подяки, нібито вони зробили для когось надзвичайно велику прислугу; тимчасом вони виконали тільки свій людський та національний обовязок. Ще раз зазначу, що не треба завжди виступати даремно, але виступти тричи на рік, в зазначених вище мною святах, це обовязок кожного свідомого Українця. Треба самому бути на концертах і взяти самому, коли є змога, в них участь і прислужитися в той спосіб до матеріяльного, морального й художнього його успіху.

Думаю, що громадянство й самі ті виконавці, що жадають заплати, признання й похвал за свої виступи, згодяться зі мною, що таке їх відношення до загально-національних свят не має нічого спільного з патріотизмом. Кожен артист має висше розвинуте почуття, ніж звичайна людина, тому він мусів би скорше почувати свої національні обовязки, та старатися їх виконати, а також прислужитися до більшого морального й матеріяльного успіху благородно-святочних національно-державних концертів. Впорядчики стараються зібрати як найбільшу суму для допомоги нещасним нашим братам в ріднім краю, а тут з жебрака „латану свитину здіймають", останній кавалок хліба, що міг прийти з Америки, виривають з рук голодних і босих ті, що Слава Богови живуть, а часто й зовсім добре.

Мені сором навіть підносити таке в ґазеті, але що робити, коли в нас дуже глибоко загніздилася ця болячка. Подивишся на один, на другий звіт з національно державних свят і болючо та соромно стає, що в них виказані сотні долярів, як утрата на улаштовання свята. Так перед очима й стає нещасливий каліка інвалід з одного боку, а з другого ті „патріоти", що причиняються до „успіху" й „возвеличення" свят, тягнучи з руки жебрака львину частину того, що йому добрі люди дали „Христа ради".

Нарешті громадянство мусить покінчити з потуранням такому „патріотизмови" наших національних артистів. Инша справа, коли впорядчики свята визнають, що комусь треба видати нагороду, бо він сам нуждар, або навіть інвалід, або живе лише з того, що заробить на своїх виступах. Але торгуватися без кінця й ставити впорядчикам щораз тяжші умови заплати, то це недостойне гідности кожного свідомого Українця й з цим, задля нашої національної чести, треба покінчити раз на завжди. Ліпше обходитися без своїх „патентованих патріотів" і відсвяткувати свято бідно й не так урочисто на зовні, ніж відчувати сором за тих, що не розуміють свого національного обовязку й ніколи самі не запропонують своїх послуг, аж поки не знімеш тричі перед ним шапочку.

Комітетовець.

ХТО БУВ В СІЧОВІМ БАЗАРИ

(103 Евня А, Ню Йорк)

МИНУВШОГО ТИЖНЯ З ПРОВІНЦІЇ

Іван Костецький з **Е. Елмгорст.** За українськими рекордами Ординського і других кращих українських співаків, щоб діти приучувалися української мови.

І. Карпюк з **Бруклина,** за звійками; жалувався, що за мало випускаемо звійок на місяць. Він найлучше любить звійки Сурма.

Н. Карпюк з **Монтріол, Канада,** був з братом.

Мрс. і Мр. Богнюк з **Сейр, Па.,** за нотами Гайворонського і календарями. Жалували, що нема в кождій місцевости такого стору, а то певно Українці не винародовилибися.

Мрс. Й. Урбан з **Котсвіл, Па.,** заїхала до знайомих, хоть мало часу мала, але до Базару вступила.

Мрс. М. Чорномаз з **Сонборн, Па.** Вже давно рішила відвідати Січовий Базар. Накупила листів, календарів, рекордів, аж тяжко було нести.

Стефан Купча з **Нескегонінг, Па.**
Анна Сенич з **Джерзи Сіті, Н. Дж.**
Петро Букановіч з **Ренсом, Па.**

Місс Л. Ялечко з **Трой, Н. Й.,** за кращими рекордами, котрих ніде дістати не можна; найлучше сподобались опера Вечерниці.

Мрс. Сава Чарнецька з **Гілт Ндж, Монтана,** приїхала на Іст відвідати своїх давних знакомих.

Дмитро Грабівський з **Бронкс.** Заінтересувався так повістею, що тепер друкується в Свободі „На два боки", що забрав всі книжки, котрі пишуть про Хмельницького, щоб лучше повість зрозуміти.

І. Височанський з **Нюарку** піддав гадку, щоб видати рекорди з декламаціями Шевченка, як: Заповіт, І мертвим і живим і ненародженим і т. п. Це булоб дуже корисним для тут роджених Українців, що мову розуміють, а не вміють читати. (Цікаво булоб знати, чи будуть покупці на такі рекорди).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Як нюйорські Січи святкували Першого Листопада.

Приємно й радісно було бачити в неділю 11 листопада, як наші Січовики проходили вулицями Ню Йорку в прекрасних одностроях. Отсе йшли вони з прапорами зі своїх льокалів до української церкви на 14-ій вулиці, куди запросив їх священик на панахиду по полеглих у визвольній українській боротьбі. Невеликі числом, але стройними рядами йшли обидві нюйорські січові сотні. Мешканці міста зі здивованням спинялися й запитували, хто це йде, що це за жовніри. Їм дехто пояснював, що то йдуть Українці молитися за героїв, що десять років тому полягли, боронячи від Ляхів рідний Львів. І люди пошаною переймалися до горстки патріотів, що й на далекій чужині не забувають своїх братів-героїв.

Посеред церкви стояла домовина, розкішно прибрана килимами та квітами. Чудовий вінок з відповідним написом прикрашав її, а на верху лежали навхрест шабля та рушниця. На них лежав стрілецький кашкет з боевою кокардою української армії: тризуб на золотім полі.

Навколо стояли січовики зі своїми американськими та національними прапорами, а також діти української школи в національних одностроях та з прапорцями.

Урочистістю й святістю була овіяна вся церква, заповнена молящимися. Панував в ній урочисто-святочний і національно-патріотичний настрій. Звуки співу й слова молитви пронизували кожного до глибини душі й багато людей плакало. Хто плакав по своїх боевих товаришах, по поляглих на полю бою, а хто плакав по своїх батьках або дітях, що вмерли чи тепер страждають в рідному краю під ляцьким канчуком. Над усім витав образ рідного краю, образ його героїчної кривавої боротьби, що з таким хистом, живим і пронизуючим до серця словом змалював у своїй проповіди парох о. Іванишин. В молитовно-святочнім настрою виходили люде з церкви. Кожен жив, хоч хвилево, життям свого рідного краю, кожен почував його подув тут у церкві, навколо домовини, в яку кожен вкладав образ того, хто йому найдорожщий, а хто спочиває на далекій рідній землі.

У вечері відбувся святочний концерт, де також повівали січові прапори а січовики у своїх одностроях нагадували рідну нашу героїчну армію та її славну боротьбу. Не буду писати про концерт, бо гадаю, що це зробить той, хто більше розуміється на музиці ніж я.

І. Бондар.

ПОШУКУЄМО 81 УКРАЇНЦІВ З $100.

В ЛИСТОПАДОВІ ДНІ ПОДУМАЙМО ПРО ЗАХИСТ ДЛЯ ЛИСТОПАДОВИХ ДІТЕЙ. ТОМУ ПОПРІМ ЗІ ВСЕЇ СИЛИ ТУ ГАРНУ ДУМКУ, ЩОБ ЖЕРТВАМИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПОБУДУВАТИ ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ.

ХТО ВІДЧУВАЄ ЩИРИМ СЕРЦЕМ ГЕРОЙСЬКІ ПОДВИГИ НАШИХ БОРЦІВ, ТОЙ ЗРОЗУМІЄ, ЯКЕ ВЕЛИКЕ ВИХОВАВЧЕ ЗНАЧІННЄ БУДЕ МАТИ ДЛЯ НАШОГО НАРОДА ТА ОБСТАВИНА, ЩО МИ ЗЗА МОРЯ ПОБУДУВАЛИ ПЕРШИЙ В НАШІЙ ІСТОРІЇ ДІМ УКРАЇНСЬКОГО ІНВАЛІДА.

УКРАЇНЦІ З НЮ КЕНСИНГТОН І АРНОЛЬД ЗРОЗУМІЛИ ЦЕ ВЕЛИКЕ ДІЛО І ВИСЛАЛИ НА ТУ ЦІЛЬ $100 ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. BOX 411,
PHILADELPHIA, PA.

В ТІЙ НАДІЇ, ЩО ЗНАЙДЕМО В КОРОТКІМ ЧАСІ ДАЛЬШИХ 81 ЖЕРТВОДАВЦІВ, ЩО ЗЛОЖАТЬ ПО $100 І ПРИЧИНЯТЬСЯ В ТОЙ СПОСІБ ДО БУДОВИ ВІКОВОЇ ПАМЯТКИ, ЯК ЖИВОГО ДОКАЗУ БЛАГОРОДНОСТИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

З Укр. Життя.

НАЙДОРОЖЧИЙ ВИНАХІД НАШИХ ЧАСІВ.

Великі винаходи і здобутки на полі науки і техніки здебільша не приносять своїм творцям рівно матеріяльних користей, хоч створюють нову епоху в історії людства. Як відомо загально, — Стефанзона за його винахід залізниці стрінули з початку сміх і кпини, а щойно по кількох літах мінімальні доходи.

Винахідникови люнети Голяндцеви Ліпергееви повелося дещо ліпше. За свій винахід одержав 200 голяндських ґульденів.

Не зважаючи на міжнародні закони про береження інтелектуальної власности, становище сучасних винахідників не є багато краще.

Найгеніяльніший винахідник наших часів Тома Альва Едісон за всі свої винаходи одержав заледви **малу частину тої суми, яку заплатило американське акційне товариство за патент автоматичного фотографічного апарату, який винайшов** молодий студент-технік.

За винаходи на фільмовім полі одержав Едісон 250 тисяч долярів. За всі свої винаходи **одержав Едісон заледви 1,200,000 долярів, коли молодий технік дістав за продаж свойого патенту 4 міліони долярів.**

ЧИТАЙТЕ УКРАІНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 18. листопада зараз по Сл. Божій в Українській Школі на Ривер Стріт. Проситься всіх тих членів котрі ще не зложили своеі жертви на Сиротинець при У. Н. Союзі за 1928 рек, щоби зложили в сім місяци. Напоминається також довгуючих членів, щоби прийшли і вирівнали свої залеглости, щоби довгів не переносити з року на рік. — П. Саламаха, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаіла, від. 332, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що звичайний місячний мітінґ відбудеться в неділю, 18. листопада, в Укр. Нар. Домі, 10 Kolfax St., в годині 2-ій пополудни. На сей мітінґ обовязкове кождого члена явитись і вирівнати свою залеглість, бо сей місяць е передпослідний сего року. Члени котрі мали тікети на баль, мають принести на мітінґ або гроші за них, або назад тікети звернути. — Петро Гречин, Іван Туранський, Никола Попанюк.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Укр. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 18. листопада, в Ккр. Клюбі, 29 Jackson St., точно в годині 2-ій пополудни. Позаяк є важні справи до полагодження, тому то проситься всіх членів на сей мітінґ прийти. Довгуючих проситься вирівнати свої належитости, щоб не були суспендовані. Будемо принимати в члени без вступного. — Н. оЧлій предс., Н. Мазур, кас.; В. Мандзій, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 18. листопада, в годині 1-ій пополудни. Пригадується довгуючим членам, щоби сповнили свій довг, бо інакше будуть ууспендовані. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Будеться принимати нових членів без вступного. — М. Скочиндець, предс.; Й. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Сестр. Неп. Зач. Пр. Д. Марії, від. 151, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що річний мітінґ відбудеться 18. листопада, в год. 2-ій пополудни, в гали парохіяльній. Обовязком кождого члена і членкині прийти на цей мітінґ і вирівнати свої залеглости, бо в спротивнім разі буде суспендований. Буде вибір нового уряду на рік 1929. Не явившийся член заплатить кару 1 дол. — Марія Яремчук, секр.

В КОЖДІЙ УКРАІНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

